

ПРЕДУЗЕТНИШТВО VS. РЕНТИЈЕРСТВО

1. „Предузетништво је енергија развоја. Рентијерство је ентропија развоја.“ – ово треба да буде контекст расправа на Скупу и чланака који ће се припремати за Скуп.
2. Говорити о предузетништву значи бити свјестан промејна – свакодневних, глобалних промјена које са једне стране подстичу предузетништво, а са друге стране промјене у предузетништву подстичу промјене у начину размишљања.
3. Данас се у Црној Гори и Србији пуно говори о предузетништву. Истина, више кампањски... Заиста, „Добар говор, али што ћете урадити.“ (Ш. Перес).
4. Одговор на промјене је одговор на животне изазове:
 - Не реаговати, не прилагођавати се, сматрати да си јак и имати логику „не могу ми ништа“ (судбина диносауруса).
 - Кад промјене дођу, ми им се прилагођавамо да би преживјели (судбина зебра: била и остала зебра).
 - Не прилагођавати се само на промјене, већ и промјене прилагођавати себи и да на таласима тих промјена стварамо ново (успон човјека – највећи предузетнички подухват у историји *homo-sapiensa*)
5. Значи, предузетништво је:
 - прилагођавање промјенама и прилагођавање промјена себи;
 - креативност, стварање новог;
 - то је енергија страсти!
6. Предузетништво, односно разумијевање предузетништва подразумева **поглед из будућности** на нас данас! Односно, мора се имати **осјећај будућности**.
7. Да ли живимо у средини која има развијенији осјећај за прошлост него осјећај за будућност? Ако је тако, да ли је могуће развијати истинско, животно предузетништво у нас?
8. Ако живимо у средини која је већ бирократизована (стерилисала) наш дух, а предузетништво је енергија духа, да ли је могуће развијати истинско предузетништво у нас?
9. Ако је вјера у политику, као свемоћно средство за формирање „савреног друштва“ и „савреног појединца“, да ли је у таквом амбијенту могуће развијати предузетништво?
10. Да ли су постојећи успјешни предузетници више мученици, него слављеници? Да ли су то отпадници овога друштва, које слави социјалне вриједности (лажне) једнакости, (лажне) праведности и (лажне) владавине права?

11. Да ли постојећа елита своју дјецу усмјерава према предузетништву, под којим не подразумејемо рентијерске бизнисе – бизнисе ослоњене на државу, државне ресурсе и сл. Ако они који вербално позивају на предузетништво, то не препоручују својој дјеци – да ли лицемјерје може бити здрава платформа за развој предузетништва?
12. Да ли можемо напустити механичку логику да је предузетништво занимање? Како схватити и развијати логику холистичког контекста да је предузетништво начин размишљања и начин живота?
13. Како са идеолошко-бирокупатског схватања развоја прећи на модел предузетничко-стваралачког развоја?
14. Да ли се размишља о демографским основама предузетништва у Србији и Црној Гори, популацији које и старе и бројно опадају? Да ли је могуће предузетништво развијати у старачким домовима, односно у старој популацији?
15. Да ли је могуће развијати предузетништво уколико је систем образовања постављен на статичним, беживотним, штреберским основама?
16. Да ли је могуће истинско предузетништво без студентске популације, без предузетничко-иновативног типа Универзитета? Да ли су бесплатне студије савезник развоју предузетништва и уопште предузетничком развоју карактера и личности студента?
17. Да ли је уопште могуће, ширећи проблем на Запад, развијати предузетништво у цивилизацији у којој доминира Сократов и Платонов „теоријски човјек“, умјесто Ничеовог „човјека живота“?
18. Да ли су културне основе предузетништва у Србији и Црној Гори – страх од успјеха, завист, немање права на покушај, недовољно самопоуздања, препрека његовом развоју?
19. Да ли.....

У основи не треба изражавати „оде о предузетништву“ (којег нема) нити „оде о томе што би требало да се ради“! Приђимо проблему питањем: **Зашто предузетништво није могуће као начин мишљења и живота у нас?**... Ово нека буде хипотеза нашег Скупа!

Уколико идентификујемо разлоге зашто се предузетништво не развија, зашто брзо постајемо бирокупатско, рентијерско друштво и споро предузетничко друштво, тада би могли бити на трагу неких мјера које би биле животније и развојно дуготрајније, мјера које би се хватале за „душу народа“.

Да ли је ово уопште могуће? Да ли је овакав прилаз утопија?

Ја спадам у генерацију која је живјела у утопији градње неког бескласног система и бесконфликтног друштва! Та утопија се није остварила... Али трагови утопије су остали у мени... Море мојих утопија сам остварио. Сигуран сам да се и утопија о развоју предузетништва може претворити у стварност, само уколико предузетништву и промјенама у предузетништву „погледамо у очи“. Наравно, уколико то као друштво желимо.

Проф. др Веселин Вукотић, Научни руководицац Скупа